

CONSCIÈNCIA
D'ARA
I la setmana que ve:
María Eugenia
Manrique: pintar la
saviesa

Estils

Owen Barfield

“La ciència ha de tenir un coeficient moral a més d'un d'intel·lectual”

Per al filòsof anglès, com menys personals som més veritablement individuals som. I més universals

DÍDAC P. LAGARRIGA
LLOC

Hi ha límits per a la imaginació? Sovint classificada com el contrari de la racionalitat i, per tant, sospitosa com a eina científica, la valorem en altres àmbits, com per exemple l'expressió artística i poètica. Aquesta escissió, però, no sempre ha funcionat així. De fet, sense imaginació, sense l'activitat que genera, el món no només es desseca, sinó que perd qualsevol sentit. Sense imaginació, com a mer observador, l'ésser humà desnaturalitza la natura i, abanderant l'objectivitat, es transforma en objecte. “El seu distanciament –afirma el filòsof, narrador i poeta anglès Owen Barfield– li ha permès descriure, pesar i mesurar els processos de la natura i, en gran part, controlar-los, però el preu que ha pagat ha sigut la pèrdua de la comprensió de qualsevol sentit en la natura i en si mateix”. I afegeix: “Aprofundir en el sentit d'una cosa o d'un procés, com una cosa diferent de la capacitat de descriure l'exactament, implica la participació del coneixedor en el que és conegut. El sentit del que estic escrivint no és la pressió física del polze i l'índex, o la mida dels traços de tinta amb què formo les lletres, sinó els conceptes expressats en les paraules que escric. I l'única manera d'aprofundir en aquestes paraules és participar-hi, donar-los vida en la ment pensant-hi. No ens limitem a observar la forma de les lletres, ja que en l'acte mateix d'observar-les hi llegim el seu significat. Igualment, si volem conèixer el sentit de la natura, hem d'aprendre a llegir-la de la mateixa manera que aprenem a observar-la i descriure-la”.

Publicació dels seus assajos

Pensador cristià que va viure gairebé tot el segle XX (del 1898 al 1997), Owen Barfield va estudiar a Oxford i va ser membre del grup dels Inklings, format, entre d'altres, per J.R.R. Tolkien, Charles Williams i C.S. Lewis, dels quals va ser una gran influència. Va escriure diversos llibres, entre d'altres el més celebrat, *Salvar las apariencias*, publicat en castellà per Atalanta fa gairebé cinc anys. La mateixa editorial empordanesa publica ara *El arpa y la cámara*, recull d'assajos amb el fil

El filòsof i poeta anglès, Owen Barfield. OWENBARFIELD.COM

conductor de la filosofia entesa com a raó vital i no només com a dedicació acadèmica. De fet, per a aquest autor, el pensament, indivisible de la imaginació, és el nucli de l'existència, allò que ens permet ser el que veritablement som: “En el pensament –en el pensament pur i no com una cadena abstracta de pensaments basats en impressions dels sentits que es recorden– l'ésser humà individual funciona, no com una personalitat limitada per la pell, sinó com un *anthropos*. Aquest és realment el nucli de la qüestió: que com menys personals som –com menys egoicament personals– més veritablement individuals som. I com més individuals, més universals. Aquest és, per descomptat, un pensament difícil: però si, com estic convençut, és també el misteri central de la creació, seria més aviat ingenu esperar que no ho fos. És, així

Model
Un dels seus referents és Goethe, que va casar poesia i ciència

mateix, la raó per la qual el mètode per investigar qualitats, a diferència del mètode de la ciència convencional, ha de tenir un coeficient moral a més d'un coeficient intel·lectual”.

Barfield aspira a una ciència que no hagi renunciat a la vida i que, per tant, no es limiti a observar un mecanisme, sinó a participar d'un cos orgànic on no tot és perceptible. Un dels referents el veu en Goethe, que va casar poesia i ciència: “El seu mètode es basava en la percepció que la natura té un *interior* que no pot ser pesat ni mesurat –ni tan sols observat (sense aprenentatge)–. Per a Goethe aquest aspecte de la natura era perceptible, no per uns sentits sense educar, però sí per una facultat perceptiva cultivada mitjançant la pràctica sistemàtica de la participació en aquests pensaments creatius. A més de mesurar quantitats, el científic ha de formar-se per percebre

qualitats. I això només ho pot fer –com ho feia Goethe quan veia les diverses parts de la planta com a *metamorfofi* de la fulla– submergint-se en la contemplació de la forma exterior que la imaginació penetra per accedir a l'activitat que produeix”.

Viure en l'esclètxa

Per al pensador anglès, “hem anat perdent aquesta unió vivencial amb l'origen interior de les formes exteriors que constitueix la percepció del seu sentit”, fet que provoca “tractar la natura com un mecanisme sense vida i tractar l'ésser humà com un objecte natural en lloc del que és, un subjecte humà, cosa que significa un esperit humà”.

Per pal·liar aquesta tendència devastadora, Barfield està convençut que és en la imaginació on hem de buscar, fonamentalment, la cura d'aquesta ferida provocada per l'esquinçament cartesià entre matèria i esperit: “Vivim en el buit, en aquesta esclètxa oberta entre la matèria i l'esperit. Existim en virtut d'això com a esperits individuals autònoms i autoconscients, com a éssers lliures. Sovint, a més, això ens fa sentir lamentablement aïllats, però, ja que la nostra llibertat i la nostra responsabilitat depenen d'això, qualsevol actitud que impliqui no fer cas d'aquest buit, o fingir que no hi és, tindrà conseqüències i en serem responsables. Ara bé, la imaginació no ignora el buit, hi viu. Per això l'enfortiment i l'aprofundiment de la facultat de la imaginació és l'única manera de poder començar realment a tractar amb l'esperit, ja que aquest esperit no és el que podem percebre, sinó el que som. L'experiència de l'esperit no depèn del que veiem, sinó de la manera com mirem. En lloc d'intentar no fer cas del buit entre la matèria i l'esperit, hem d'adonar-nos que, com a éssers humans, només podem viure aquí, viure-hi no com a criatures atrapaes, sinó com l'espectre de colors que el creua”. I conclou amb aquesta perla de saviesa per posar en pràctica amb urgència: “En aquest espectre de colors, o d'imaginació, ens sentirem lliures per moure'ns a vegades en una direcció i a vegades en una altra, ja sigui cap a l'extrem de la matèria i la percepció, ja sigui cap a l'extrem de l'esperit pur. Serem lliures de girar-nos cap a l'exterior, vers allò que percebem, o cap a l'interior, vers allò que som”. —

XXXXXXXXXX XXXXXX Vivamus viverra eros eu nisl viverra a congue nibh pulvinar. Nulla commodo dignissim libero eu vestibulum. Quisque ultricies, augue nec lobortis convallis, lacus metus

Gent

TEXT:
FIRMA REDACTOR

Fusce at urna vehicula enim luctus congue

Fusce accumsan, neque ut hendrerit sollicitudin, ipsum justo porttitor nunc, vel volutpat mi lorem ut urna. Etiamque ac massa imperdiet venenatis. Nam interdum, est at commodo rutrum, lectus magna ullamcorper erat, eget molestie nisl purus vitae ante. Vestibulum aliquam pretium odio, sed mattis urna accumsan et.

Sed in metus dolor, sit amet lobortis quam. Etiam adipiscing, turpis quis pulvinar ultrices, sem nunc consectetur lacus, vel porta orci orci at massa. Quisque ut arcu augue, vitae aliquet erat. Ut vel quam at turpis pulvinar aliquet. —

Vivamus placerat lobortis blandit

Fusce accumsan, neque ut hendrerit sollicitudin, ipsum justo porttitor nunc, vel volutpat mi lorem ut urna. Etiam dapibus neque at nisl sodales consequat. Donec at nulla justo. Donec et ipsum eget tellus egestas pellentesque et sit amet metus. Fusce quis neque ac massa imperdiet venenatis pu aliquet. —

Quàntica

Exposició al CCCB
Fins al 24 de setembre 2019

Què és real?

Produeix

CCCB Centre de Cultura Contemporània de Barcelona

CERN Arts@CERN

FACT

by the way

IMAL

Col·labora

Sabadell Fundació

Mitjans col·laboradors

ara.cat

SE2 CATALUNYA

CCCB Centre de Cultura Contemporània de Barcelona / Montalegre, 5, 08001 Barcelona / www.cccb.org / #QuanticaCCCB